

Világgazdaságtan

Dokumentumazonosító				
Lecke	Címe	Feldolgozás menete	Feldolgozás	
11. lecke	Sportesemények gazdasági hatásai	<ol style="list-style-type: none"> 1) Gondolattérkép 2) Powerpoint és videók 3) <u>Olvasó lecke</u> 4) Gondolattérkép 5) További olvasmányok 6) Lecke záró feladat megoldása	15 perc	

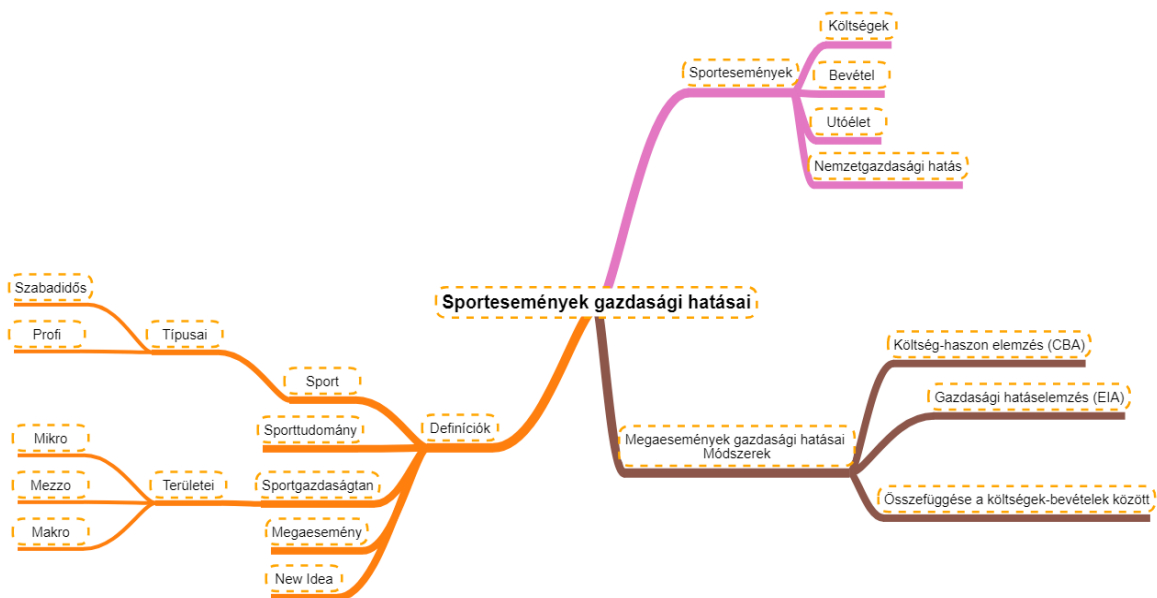
OLVASÓLECKE

Sportesemények gazdasági hatásai

Tartalom

Sportesemények költségei, bevételei.....	3
A sport (nemzet)gazdasági hatásai: költségek és bevételek, egyéb hatások	7
További olvasnivaló	10

A lecke logikája (gondolattérkép)

A videó anyagban megismerhettük az alábbiakat:

- sport definíciója
- sporttudomány
- sportgazdaságtan
- mega-események és gazdasági hatásainak mérése

Ebben az olvasóleckében a főbb gazdasági hatásokat összegezzük.

Sportesemények költségei, bevételei

Egy-egy olimpiai játék megszervezése és menedzselése több, mint egymilliárd dollárba kerül a rendező ország számára! Milyen költségek jelennek meg például egy olimpia vagy futball világbajnokság szervezése kapcsán? Az alábbi tényezők emelhetők ki:

- stadionoképítése (labdarugó-világbajnokság esetén legalább 8-10 stadion, egyenként 40.000-60.000 ülőhellyel a nézők számára);
- kommunikációs hálózat fejlesztése;
- lakhatási – elszállásolási – lehetőségek bővítése;
- közlekedés fejlesztése;
- biztonsági kiadások.

Az ex ante gazdasági hatások elemzése során az alábbi költségtényezőket veszik figyelembe:

- infrastruktúra kiépítése:
  - sportlétesítmények;
- teljes kereskedelmi tevékenység:
  - látogatók száma;
  - átlagosan hány napot tölt el a látogató;
  - átlagosan mennyit fog költeni (általában ezt szokták a közvetlen gazdasági hatásként meghatározni)
- rejtett költségek (ezek általában nem jelennek meg a hatáselemzésben):
  - stadionok üzemeltetési költsége;
  - új szálláshelyek kiépítése, amelyekre a sportesemény után már nem lesz szükség11;
  - növekvő ingatlanárak, melyet elsősorban a szegényebb, helyi lakos szenved meg;
  - az új sportlétesítményeket integrálni kell a város környezetébe, későbbi

használhatóságot is biztosítani számára.

Ugyanakkor leginkább a közvetlen gazdasági hatások meghatározásánál csúsznak el a számítások, és emiatt lesz **nagyon gyakran (szinte minden esetben) veszteséges egy-egy mega-sportesemény megrendezése**. Egyrészt a helyi lakosok fogyasztását nem szabad ebbe a körbe belevenni, hiszen esetükben mindössze a források reallokációjáról van szó, nem pedig új jövedelem beáramlásáról. Továbbá fontos figyelembe venni azt is, hogy ha valaki egy sporteseményre érkezik, akkor a jegy megvásárlásával más egyéb fogyasztási cikket fog helyettesíteni, és például nem fog színházba, étterembe menni. Ez utóbbi tevékenységet jelentősen befolyásolja az a tény is, hogy teljesen különböző mértékű a szórakozásra fordítható kiadás. A biztonsági kiadásokat jelentős mértékben alulbecsülik mind a költség-haszon elemzési módszer, mind pedig a gazdasági hatáselemzés módszer esetén. Ennek oka, hogy ezeket a feladatokat a rendőrségnek, honvédelemnek kellene ellátnia, azaz közpénzből finanszírozzák, és nem kellene további költségekkel kalkulálni.

Ugyanakkor nagyon fontos tisztában lenni a költségekkel, hiszen a keletkező deficitet valakinek meg kell fizetnie, és ez általában az adófizetőkre hárul. **Az adófizetőknek hosszú évekig kellett helyi adók formájában törleszteni egy megrendezett mega-sportesemény által generált veszteséget**. Például az 1976-os montreali nyári olimpiai játékok után hátramaradt költségvetési hiányt harminc évig, azaz 2006-ig törlesztették az adófizetők.

További kritika, hogy az épületek és egyéb létesítmények beruházási költségeit jelentős mértékben alábecsülik. Ezek a becslések előzetesen, jellemzően évekkel korábban készülnek, mint ahogy maga a beruházás megkezdődne, így az évek során a körülmények jelentős mértékben megváltozhatnak. A szerzők több példát is említenek: az 1976-os olimpiai játékokra Montreal 142 millió dollár beruházási költséggel számolt, ami végül 2,8 milliárd dollárra növekedett. Vagy a dél-afrikai futball világbajnokság építési költségei a jelentkezéskor 105 millió dollárt tett ki, végül közvetlenül a bajnokság előtt a beruházás elérte az 1,35 milliárd dollárt. Látható tehát, hogy mindkét esetben legalább megtízszereződtek a költségek. De a 2012-es londoni nyári olimpiai játékok során is egy kétszeres költségnövekedésnek lehettünk tanúi, miközben a londoni szervezés addigra több költségvetést is kihúzott. Már 2008-ban problémákat emlegettek a londoni költségvetéssel kapcsolatban, a 2,4 milliárd font helyett már 9-12 milliárd font között mozgott a kiadás. Az ok az általános forgalmi adóban történő melléfogás, a paralimpiai költségek elszámolása, valamint a biztonsági kiadások alulbecslése.

Az épületekkel kapcsolatban a „fehér elefánt” (*white elephants*) jelenséget kell megemlíteni, amely azt takarja, hogy az adott mega-sporteseményre felépített új létesítmény a sportesemény után használaton kívülre kerül. Erre vonatkozóan is számtalan példát említenek meg a szerzők: a 2000-es sydney-i játékok után nagyon sok épületet egyszerűen leromboltak, a 2004-es görög létesítmények egy része is használaton kívül van, aminek karbantartása érdekében ráadásul évente 100 millió dollárt fizetnek. A költségek között fontos lenne figyelembe venni (de nem a költség-haszon elemzésben szerepeltetni), hogy egy jelentkezés, kandidálás elkészítése akár 100 millió dollárba is kerülhet. Például egy ausztrál szenátor 48,8 millió dollárt kért kompenzációként a FIFA-tól a sikertelen kandidálásukért.

Tehát nem véletlen, hogy a nagy sportesemények szervezését a fejlett országok viszik el, olimpiát mindössze két fejlődő országban rendeztek.¹ A Los Angelesi olimpia 200 millió dolláros profittal zárt, ugyanakkor majdhogynem ez az egyetlen kivétel. A veszteségek ellenére többnyire a presztízs és a politikai érték növelése a fő vonzerő egy-egy ilyen megaesemény megrendezése kapcsán. **Egy fejlődő ország esetében még rosszabb kilátásokkal, hatásokkal bír egy nagy nemzetközi sportesemény megszervezése, mint egy fejlett országban.** A fejlett országokon is komoly a nyomás, hogy új stadionokat kell építeni, viszont ezen országok többsége rendelkezik olyan stadionnal, ami vagy alkalmas a sportesemény megszervezésére, vagy pedig némi felújításra szorul csak. Ezzel szemben a fejlődő országokban többnyire hiányoznak ezek az épületek, és a minimumkövetelmény teljesítése érdekében komoly költségekkel kell számolniuk. Ez önmagában még nem is a legnagyobb probléma, hanem sokkal inkább ezen építkezések alternatív költsége okozza a dilemmát: egy-egy ilyen beruházással ugyanis például az egészségügy vagy oktatás fejlesztésétől vonják el a forrásokat. További kérdéseket vet fel az, hogy a fejlődő országok többségében a sport és a szórakozás luxusnak számít, így a mega- sportesemény után nem tudják kihasználni az ottmaradt sportlétesítményeket és például a szállodákat, ezzel növelve a veszteséget.

Az éremnek két oldala van, és egy-egy ilyen **mega-sportesemény megszervezése kedvező hatással is járhat a fejlődő országok gazdasági növekedése és fejlődése szempontjából.** Egyrészt a beruházások nem kizárólag stadionok építését jelentik, hanem

---

¹ Nyári olimpiák közül az 1968-as mexikói és az 1988-as szöuli olimpia volt fejlődő országban, valamint a 2008-as pekingi nyári játékok is ide sorolhatóak. A téli olimpiák közül csak az 1984-es szarajevói játékok emelhetőek ki, mint az, amit fejlődő országban tartottak. Bár a fejlődő országok olyan klimatikus környezetben vannak, ahol nem is igazán lehet téli olimpiát rendezni. A 2016-as nyári játékok ismét egy fejlődő országban lesz: Brazília és Rio de Janeiro nyerte el a rendezés jogát.

olyan infrastrukturális fejlesztések is megvalósulnak (például úthálózat, elektronikai hálózat, vízhálózat, tömegközlekedési hálózat), ami az ország számára hosszú távú növekedési lehetőségeket biztosít. A fejlődő országokban lévő magas munkanélküliség (vagy alulfoglalkoztatás) pedig hozzájárul ahhoz, hogy a sportesemények által generált foglalkoztatás multiplikátor-hatások hosszabb távon fennmaradjanak, és ne ideiglenesen beérkező munkások generálják ezt, akik a sportesemény lezárultával hazamennek (ahogyan ez történt az 1996-os atlantai nyári olimpiai játékok során). A sportgazdaság további kiemelkedő eleme a közvetítési jogok. A megaeseményekkel kapcsolatban az a nagy előny, hogy az sok nézőhöz eljut, ugyanakkor a nagy nézőszám miatt jelentősen megemelkednek a reklámköltségek is.

A mega-sportesemények költségeivel, gazdasági hatáselemzésével foglalkozó tanulmányok többsége ex ante jellegű (azaz a sporteseményt megelőző költségbecslések), és csak nagyon kevés ex post típusú elemzés található. Ezek az ex post elemzések általában úgy készülnek, hogy összehasonlítják azon régió gazdasági teljesítményét, amely rendezett egy mega-sporteseményt, egy olyan régió teljesítményével, ahol nem volt sportesemény. Ehhez általában a jövedelmet, a foglalkoztatást, az adózottjövedelmet veszik figyelembe, de ez kiegészülhet más indikátorokkal is (mint például reptéri utasforgalom, szállásfoglalások, stb.) Tehát az építési költségek minimalizálásával a deficitet lehet csökkenteni. Montreal esetében az adófizetőknek 30 éven keresztül kellett törleszteniük, és Montrealban 1,2 milliárd dollárba (1976-ban!) került az olimpiai infrastruktúra kiépítése. Ezzel szemben az 1984-es Los Angeles-i nyári olimpia esetén mindössze 1 milliárd dollárt fordítottak az olimpiára, és ez az olimpia azon kevesek egyike, amelyik profittal zárta a játékokat. Az infrastruktúra fejlesztés alatt soha ne csak a sportlétesítmények építését értsük, hiszen ez nem gazdasági fejlődést és növekedést generáló tényező. Ugyanennyi – ha nem több – figyelmet kellene szentelni a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésére is, ahogyan például Peking tette a 2008-as olimpia vonatkozásában.

A sport (nemzet)gazdasági hatásai: költségek és bevételek, egyéb hatások

Egy-egy futball világbajnokság megrendezésére 8-10 stadiont kell építeni, egyenként 40.000-60.000 néző befogadására (és ülőhelyet biztosítva) kell alkalmasnak lennie. A 2002-es világbajnokság két rendezője, Japán és Dél-Korea sem rendelkezett a labdarúgásra alkalmas stadionnal (ez köszönhető a kulturális különbségeknek is), és mindkét ország vállalta azt, hogy tíz-tíz stadiont fog építeni. Végül Dél- Korea 10 milliárd dollár költséggel épített tíz stadiont, Japánban pedig 4 milliárd dollárba került hét stadion építése és három, már meglévő stadion felújítása. Költségek tekintetében a nyári és téli olimpiai játékok sem kivételek, és speciális szabályok, köztöttségek vannak, hiszen többféle sportesemény számára kell biztosítani a helyszínt.

Egy-egy megaesemény megszervezése kapcsán a propagálók mindig nagyon nagy haszonnal kecsegtetnek. Ez a nagy haszon nemzetgazdasági szinten is kiemelkedő nagyságú: 4 és 24,8 milliárd dollárnyi növekedésről beszéltek az ezredforduló környékén a megaesemények kapcsán (azaz egy-egy ilyen esemény az adott ország GDP-jének 0,5 és 2,2 százalék közötti értékét teszi ki), valamint 77 ezer és 130 ezer közötti munkahely-növekedéssel kalkuláltak. Ezeket a hatásokat azonban számtalan tanulmányban kritizálják, már a mega- sporteseményt követő (*ex post*) vizsgálatokkal. Többnyire fele- vagy harmadakkora volt a munkahelyteremtő hatása egy-egy nagyobb sporteseménynek, mint amit az eseményt megelőzően becsültek.

A szabadidős sport nemzetgazdasági hatásait mutatja az 1. táblázat. Az összesítésből látható, hogy ezen sportoknak mikro, mezzo és makro szintű gazdasági hatásai vannak. A humán tőke egészségi helyzetének javulása eredményeként kedvezőbb lesz a munka termelékenysége, ami kedvezően hat a vállalati termelésre és kibocsátásra, ez pedig összességében az ország GDP-jének növekedését eredményezi majd. A sportnak köszönhető egészségjavulással párhuzamosan csökkennek a betegségekkel járó állami kiadások (például táppénz), és az így elért megtakarításokat akár másra is lehet fordítani (például oktatás, egészségügy, sport). A nagyobb fogyasztás, a rendszeres jövedelem eredményeként az állam adóbevételei magasabb szintet érnek el.

1. táblázat A szabadidősportok gazdasági hatásai

Szabadidősport értékteremtése	Nemzetgazdasági versenyképességhez való hozzájárulás
Mikroszint	
Egyéni tényezők	
Testi egészség megőrzése/ fejlesztése/visszaállítása* ⁵¹	Humán tőke (egészségi állapot) fejlesztése, várható élettartam, életminőség és termelékenység, GDP növekedése, halálozási ráta csökkenése
Lelki egészség megőrzése/ fejlesztése/visszaállítása*	
Transzferálható képességek/készségek fejlesztése*	Humán tőke (tudás, képességek) fejlesztése, munkaerő termelékenységének növekedése
Élvezet, izgalom, öröm pillanatnyi érzése	-
Megbízható munkaerőként való megjelenés/nagyobb egyéni jövedelmek elérése*	Munkaerő termelékenységének növekedése
Csökkenő egyéni egészségügyi kiadások*	-
Vállalati tényezők	
Csökkenő vállalati táppénzkiadások*	-
Kevesebb munkahelyi hiányzás/betegség/baleset*	A rendelkezésre álló munkaerő, és termelékenységének növekedése
Nagyobb teljesítmény (elégedettebb, motiváltabb dolgozók)*	Munkaerő termelékenységének növekedése
Munkában fontos transzferálható képességek/készségek fejlesztése*	
Társadalmi felelősségvállalás demonstrálása a szabadidősport által (dolgozók és közösség felé)	-
Makroszint	
Csökkenő egészségügyi kiadások és táppénzkiadások*	Egészségi állapot javulása → gazdaság termelékenységének, GDP-nek a növekedése
Csökkenő betegség okozta jövedelemkiesés*	Gazdaság termelékenységének, GDP-nek a növekedése
Csökkenő halálozási és rokkantsági ráta, növekvő várható élettartam*	Gazdaság termelékenységének, GDP-nek és a várható élettartamnak növekedése, halálozási rátának csökkenése
Csökkenő bűnözés, huliganizmus, vandalizmus és rendfenntartás költségei	Társadalmi tőke fejlesztése – jó és biztonságos társadalmi környezet megteremtése
Közösségformálás	Társadalmi tőke (szociális kohézió) fejlesztése
Új munkahelyek	Gazdaság termelékenységének, GDP-nek a növekedése
Addicionális adóbevételek	-
Növekvő fogyasztás és bevételek sportturizmusból, utazásból, közlekedésből	GDP növekedése

Forrás: Szabó (2012), 50. o.

Tágabban értelmezve a sportba való befektetésnek hosszú távú globális gazdasági hatásai is lehetnek, többek között a Fenntartható Fejlesztési Célok megvalósításához is hozzájárul, ahogyan erre a Nemzetközi Olimpiai Bizottság kiadványa is rámutat. Ezen anyag szerint az alábbi területen várhatóak eredmények a sportnak köszönhetően:

- 1) Egészség: mentális egészségre kedvezően hat a sport; a sport révén lehet informális formában egészséggel és fejlődéssel kapcsolatos információkat, üzeneteket átadni a fiataloknak; egészséges életmódra tudja a sport nevelni a fiatalokat, így a HIV megelőzésében is nagy szerepet játszhat; a sport

csökkentheti az egészségügyi kiadásokat és növelheti a termelékenységet.

- 2) Oktatás: a sport megfelelő eszköz arra, hogy a gyerekeknek pozitív magatartást, erkölcsöt tanítsunk; a minőségi sportoktatás a legjobb módja annak, hogy megtanítsuk a gyerekeknek, hogy hosszú távú tagjai a társadalomnak; a sport befogadó környezet, ezáltal csökken az erőszak;
- 3) Női egyenjogúság (nemek közötti egyenlőség): a sport a fizikai és mentális egészséget javítja; növeli a lányok és nők önbizalmát; ösztönzést adnak a lányoknak, hogy részt vegyenek az iskolai oktatásban; fejlesztési a menedzsment, tárgyalási és döntéshozatali képességet.

További olvasnivaló

Magyar olimpia:

http://index.hu/sport/2024/budapest/2017/02/01/budapest_2024_olimpiai_palyazat_koltsegei/

<http://www.portfolio.hu/gazdasag/nemcsakastadionokrolszolnabudapestiolimpia.240769.html>

Magyar olimpia megvalósíthatósági tanulmánya:

http://olimpia.hu/images/bp2024/PwC_Olimpiai%20Megvalosithatosagi%20tanulmany_2015_junius_vegleges.pdf

Vizes vb költsége (Budapest, 2017):

http://hvg.hu/gazdasag/20170817_Ujabb_tizmillio_forinttal_dragult_a_vizes_vb

Londoni olimpia (2012):

<https://www.vg.hu/vallalatok/elszaladtak-a-londoni-olimpia-koltsegei-476765/>

Riói olimpia (2016):

http://www.portfolio.hu/gazdasag/durvan_elszallt_a_brazil_olimpia_koltsege.234473.html

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELLEN TANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

